

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., 1/2 an
fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2
an 9 frcs., 1/4 an
4 frcs. 50 cm.
Fiecare apare în fiecare
Sâmbătă.

Unirea

Foie bisericească-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foiea
să se adreseze la «Re-
dactiunea și Admini-
stratiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul V.

Blaș 3 August 1895.

Numărul 31.

Gura păcătoșului.

Vorba aceea „gura păcătoșului
adever grăesce“ nu s'a adeverit nici
când mai eclatant, ca mai deunădi cu
ordinațiunea ministrului Wlassics pri-
vitoriū la instruciunea limbii germăne
în școlele populare din Budapeste.

Sistemul întreg liberal și șovin-
istic de guvernare nu s'a blamat mai
nemuritor nici odată ca prin numita
ordinațiune.

În sfârșit servițiū mai bun causei
naționalităților și o recunoscere mai
completă a justelor lor pretensiuni încă
n'a mai făcut nimeni ca ministrul
Wlassics.

De când pe guvernanții nostri i-a
apucat nebuna idee, că în țara noastră
națiunea politică este tot una cu na-
țiunea etnică și anume cu cea magiară,
de atunci numai un gând a urmărit:
magiarizarea cu ori ce mijloce a na-
ționalităților nemagiare.

În scopul acesta a trecut cu ne-
gare în samă până și cele mai fun-
damentale legi ale instruciunii și au
adus legi și ordonanțe, cari erau și
sunt hune numai pentru a împedeca
progresul în cultură și civilizațiune.

Dintre toate legile inșe cea mai cu
dor este legea despre instruciunea
obligătoare a limbii magiare în școlele
populare nemagiare.

Este un principiu fundamental al
pedagogiei, că prima instruciune a bă-
tutului trebuie să se întimple într'o sin-

gură limbă, și anume în limba aceea,
pe care băetul o vorbește la casa pă-
rintească, adică în limba maternă.

Asta o cere nu numai pedagogia,
dar însăși natura, însăși dezvoltarea
spiritului omenesc.

Întru adevăr ce este scopul in-
struciunii? Este, să se dea băetului
cunoștințe nouă, cunoștințe, pe cari mai
înainte nu le-a avut. Înșe în ce chip poți
să-i dai băetului cunoștințe nouă, dacă pe
cele nouă nu le vei aduce în legătură
cu cele ce băetul le are deja de mai
înainte, din casa părintească? Este veche
dicala înțelepților, că dela ceva, ce este
mai cunoscut, se cade a trece la ceea
ce este mai puțin cunoscut ori de tot ne-
cunoscut.

Înșe cum cunoșce băetul lucrurile?
— E lămurit, că numai așa, după cum
le-a vădit la casa părinților și după cum
le-a auzit numindu-se în casa părintească,
adecă numai cu cuvinte din limba sa
maternă.

Etă dar, că este o necesitate psi-
chologică și o lege pedagogică funda-
mentală, ca instruciunea primară să
se întimple într'o singură limbă și anume
în limba maternă.

Dar șovinismul și liberalismul nu
cunoșce legi pedagogice, nici nu are
habar de felul, cum natura a întocmit
dezvoltarea treptată a spiritului ome-
nesc.

Și totuși ce am vădit numai în
dilele aceste?

Ministrul Wlassics, cel mai șovi-

nist reprezentant al șovinismului nebun
de rasă vine și în ordinațiunea sa adre-
sată consiliului comunal al capitalei
propune ștergerea instruciunii obliga-
tore a limbii germăne din școlele po-
porale sub cuvint, că este stricăcios, ca
băeții mici să fie instruați în două limbi.

Nu e vorbă: ghiarēle ministrului
se vād. El adecă a dat ordonanța sa
tot cu scop de magiarizare. El pre-
supune, că locuitorii Pestei toți vorbesc
deja ca limbă de conversare casnică
limba magiară.

Dar asta nu ne interesază. Este
trēba locuitorilor capitalei, ce limbă
vorbesc.

Pe noi ne interesază numai con-
statarea făcută de ministru, că adecă
este în dauna instruciunii, ca băeților
să li-se propună în școla poporală încă
o limbă pe lângă limba maternă.

Constatarea acēsta ne mulțămescē.
Ministrul a dat ordonanța șovinistă
magiarizătoare. Și pe când păcat făcea,
tot atunci a recunoscut, că adevăr aū
avut și aū toți aceia, cari aū combătut
și combat instruciunea în două limbi
a băeților din școla poporală, și că prin
unrmare adevērate și întemeiate aū fost
și sunt plāngerile poporului român pentru
introducerea ca studiu obligatoriū a
limbii magiare în școlele lor populare.

Etă dar însuși ministrul constată,
că Românii, când s'aū opus introducerii
limbii magiare în școlele lor, nu s'aū
opus din ură față de tot, ce este un-
guresc, nici din orbire șovinistă, ci

Feuilleton.

Sclăvia la Elinii și Romanii cei vechi.

(După Döllinger «Heidenthum und Judenthum».)
(Continuare.)

Sclăvia era lătită preste întregă lumea
găgână și se găsia la Gali și la Germani
cucmai ca și la Romanii. Dar instituția
gladiatorilor era proprie a Romanilor și nu
se mai găsia pe nicăiri pe la alte poporē.
Jocurile de gladiatorii se aranjaseră mai în-
tă ca jocuri funebreale la înmormintări de
persone private. Dar în vēcūl ultim al re-
publicii luptele cu de-a sila ale acestor ne-
mici s'aū făcut mijloce de distracție publică,
peșele împreunate cu aranjarea lor aū intrat
în budgetul statuii, și aranjarea lor s'a fă-
cut periodică și constantă. Ediliū aveau să
se îngrijescă de ea. Pe lângă aceea mai
continuară încă și siguratiei bogății și fruntași
s aranja lupte de gladiatorii pe șpeșele sale
întru onōrea celor morți, dar mai ales pentru
și căștiga favorul poporului. Numărul lup-
tătorilor crescū din ce în ce tot mai tare. Așa nu-
mii laniști deprindeau instruirea și închiriarea
gladiatorilor ca o meserie proventuōsă. Cei

mai mulți Romanii puternici susțineau cete
de gladiatorii, și ele multora le serviau cu o
cale și de gardă. Eșemplul Romei a fost
molipsitoriū: în multe cetăți se înființară
școli (ludi) de gladiatorii, și patima pentru
scenele sāngerōse ale luptelor de gladiatorii
a cuprins pe locuitorii tuturor cetăților mai
mărișore. În Macedonia le-a introdus deja
Perșeū. 1) În Iudea Irod Agripa a lăsat
într'o di, să se lupte 700 de părechii. 2) În
Pollenția din Liguria poporul nu a lăsat, să
se înmorminteze trupul unuī centurion, până
când moștenitoriū lui nu aū dat suma de lipsă
pentru aranjarea unei lupte de gladiatorii. 3)
În Elada încă s'aū aranjat jocuri de acestea.
Așa în Atena, în Corint, pe insula Thasos. 4)
Pretutindenea se zidiră amfiteatre. Împērații
se întreceau întru a găti șie-și și poporului
plăcerea acēsta. Dilele nu mai erau de a-
juns, ci jocurile se aranjau și nōptea la lu-
mină de torțe. Și dacă Cesar a lăsat odată,
să se lupte 320 de părechii, 6) asta a fost
nimica totă în asemēnare cu ceea ce a făcut

Traian: el a lăsat, să se lupte pe arenă cu
un singur prilej 10,000 de sclavi, și jocul
acesta s'a continuat 123 de zile. 1) Spre a
varia lucrul se mai desfăta poporul roman
și în lupte cu animale, în cari așa numiții
bestiarii, de-a rindul sclavi osindți, se duceau
goli și fără de arme, une oria și legați, și
se mânău în contra leilor, leopardilor, tigriilor
și altor animale sēlbatice, 2) ori trebuiau să
lea parte la naumachiū, la imitări de lupte
navale, pentru cari se săpaū lacuri, și la cari
cu un singur prilej se omoriaū cu arme miī
de sclavi și se înecaū încă și mai multe miī
în apa lacurilor. Gladiatorii se alegeau dintre
captivii și sclaviū cei mai robuști, mai ales
Traci, Gali, Germanii, Sarmați. În școlile
cele mai de frunte, în Ravenna și în Campa-
nia, primiau ei instrucție în felurite chipuri
de scrimă, pentru ca prin ele și prin arma-
tura lor să se verse variație în mouotonia
macelăriei de omeni. În schimb pentru
māncarea cea bună, ce le-o da lanistul, ei
juraū, că se vor lăsa, să-i ardă, să-i încātușeze
și să-iucidă cu spada, 3) și după ce trăiră

1) Liv. 41, 21.
2) Ios. Fl. Ant. Ind. 15, 8; 19, 5.
3) Suet. Tib. 37.
4) Luc. Demon. 57; Orelli Inscr. 2564.
5) Suet. Dom. 4.

1) Dio Cass. 68, 15.
2) Cic. pro Sest. 64; ep. ad Quint. fr. 2, 6
3) Sen. ep. 37.

numai și numai din iubire de progres și de adevărată instrucțiune.

Ce ar trebui, să fie după toate aceste urmări? Ar trebui, să fie o ordinațiune ori mai bine dis o lege, prin care să se abroge legea, care a impus studiul obligatoriu al limbii magiare în școlile populare.

Pentru că noi nu scim, ore locuitorii Pestei își mai țin de limbă maternă limba germană. Dar atâta scim, că în casele românești a rămas și va rămâne și pe viitorii limba română ca limbă maternă.

Dar șovinismul e orb. El se nișuesce după fantome, ér nu după progres.

Și urmarea e, că nouă nu ne rămâne alta, decât să deplângem pierderea intelectuală, ce o suferă tinăra noastră generațiune din pricina nebuniilor celor dela cârmă.

„Transilvania“ la cele ce am îndrăznit a observa cu privire la purcederea ei tendențioasă în cele confesionale, ne răspunde astfel:

„Răspuns la enciclica Papei. În scurta noastră notiță din cronica lunară dela Nr. 6 a. c., privitoare la enciclica Papei pentru reimpunerea bisericilor cu biserica rom. catolică, am ăis, că după părerea noastră răspunsul Patriarhului constantinopolitan, care ăicea foile că are să fie un tractat erudit circumstanțial, ar pute fi foarte scurt. „Unirea“ în ton vehement ne cere răspuns „deplin satisfăcătoriu“. După părerea noastră răspunsul scurt este acela, care sună: *da ori ba*. Ér a răspunde la sarcasmele adresate uneia din bisericile române, pe cum și persoanei redactorului actual al „Transilvaniei“, nu aparține acestui organ literar.“

Ba bine că nu! Dar étă îndrăznim a mai scrie unele lucruri despre purcederea netendențioasă și nevinovată, cu care se redactéză „Transilvania“. În cei 7 numeri din ăst an al organului „Asociațiunii“ în partea neoficială se cuprind:

Lucruri de ale Academiei române	32	pag.
Aforisme	23	„
Lucruri pedagogice	19	„
Lucruri de ale „Asociațiunii Transilvane	18	„
Lucruri economice	16	„
Lucruri gr. orientale	13	„
Lucruri istorice	10	„
Lucruri bucovinene	8	„
Notițe diferite din România	4	„
Fundațiunea universitară Carol I	3	„
Notițe despre societățile „România Jună“ și „Petru Maior“	2 ¹ / ₂	„
Lucruri gr. catolice	1 ⁶ / ₆	„

Acesta încă e un sarcasm, dar nu al nostru, ci al „Transilvaniei“. Ore și la acestea ne va răspunde „Transilvania“ tot în același ton suveran?

Congresul naționalităților și presa catolică. — Întrégă presa ungară a întimpinat convocarea congresului naționalităților cu provocări îndreptate guvernului, ca să împedece ținerea congresului, și dacă mai apoi presa guvernamentală și-a mai demolit vorbele, asta se vede, că s'a întâmplat la poruncă. Singur numai presa catolică a întimpinat convocarea congresului cu bunăvoință și a luat în apărare îndreptățirea ținării lui atât din punctul de vedere al legilor țării, cât și din al temeiului, ce-l au plângerile naționalităților.

„Magyar Állam“ scrie următoarele:

„În Ungaria sunt naționalități. Asta e fapt. Au și fost totdeauna, cel mult idea de naționalitate nu a fost totdeauna așa de intensivă ca astăzi.“

După ce spune, pe ce cale s'a făcut așa de intensivă idea de naționalitate pe airia, continuă:

„Adevărat că la noi politica de naționalități s'a dezvoltat pe alte base. Aci minciunosul sistem de drept al liberalismului a înăsprit antagonismurile, șovinismul iudeo-magiar a mânat naționalitățile în șovinismul lor.

„Avem să considerăm numai art. de lege XLIV din 1868. Cu câtă grije, cu câtă înțelepciune conduce el naționalitățile în cercul de drept al ideii de stat magiar, cât de frumos

asiguréză el unitatea națiunii politice. Legea acesta a ruinat-o politica Tiszaistă, acesta e responsabilă pentru necasurile de astăzi de naționalitate, acesta a fost stegariul cel mai de frunte al șovinismului iudeo-magiar, acesta a inventat devisa cea mare, că atențiunea națiunii, pentru ca să se depărteze dela cestiunea iudeă, trebuie îndreptată spre naționalități. Căci pentru politicii liberali afacerile de negoț cu Jidovii e de mai mare interes decât observarea legii de naționalități.

„Acum politica acesta se răsbună, naționalitățile se consfătuiesc, cécă un program de acțiune comună și sigur îl vor și găsi.

„Punctul nostru de mănecare e cunoscut. Între plângerile naționalităților sunt multe plângeri adevărate, o mare parte a neîndreptăților lor o simțim și noi, spre vindecarea lor ne silim și noi. De aceea între marginile cuvenite noi nu găsim nimic înfricoșat în mișcările naționalităților. Și în sfârșit dacă sunt duzine de deputați, cari servesc interesele deosebite ale Jidovimii, dacă rasa iudovăscă singură e reprezentată prin cincisprezece deputați iudei ori semi iudei, ba pe basa cumuăției prin treișeci de deputați, érá prin sfóra de miere a interesului material trei din patru părți ale parlamentului sunt deobligate spre a servi politicesce a acestei rase, atunci doră și naționalitățile să aspireze la mandate.

„Și dacă guvernul pe Sasi îi recunoștea de naționalitate osebítă, închie cu ei pacte face chiar și concesiuni, dacă br. Bánffy majoritatea sa parlamentară o mulțimescă de-a dreptul pactului închiat cu naționalitatea săsăscă, atunci radicalii și-au pierdut chiar și titlul de drept de a se pute plânga la contra organizării politice a naționalităților.“

La acestea observă „Vaterland“:

„Nu e chiar de mult de atunci, când „Vaterland“ scria tot cam așa despre cestiunea de naționalități din Ungaria, și pe atunci „M. Á.“ încă cânta în corul liberal, că „Vaterland“ e antimagiar. Ne bucurăm, că acum începe a câștiga teren o pricepere mai bună.“

„Vaterland“ citéză apoi cuvintele lui „Pester Lloyd“ despre congresul naționalităților: „E la tot cazul cu mult mai bine, ca

luni și ani împreună, ¹⁾ pentru a desfăta publicul trebuia să se ucidă unul pe altul, ca și cum ar fi inimi de mórte.

Conjurări, răscole și ucideri de sclavi în masse mari trec ca un fir roșu prin istoria romană mai târzie. Sub Eun în Sicilia, sub Spartac în Italia inferioară se formară oști colosale de sclavi. Eun și Cleon conduseră odată o oște de 200,000 de sclavi. Ei fură învinși. Războiul a fost foarte sângeros, răsbunarea așa, pe cum putea, să se aștepte dela Romani. Cras, învingătorul lui Spartac, a ridicat cruci pe lângă întreg drumul dela Capua până la Roma și a restignit pe ele 10,000 de gladiatori. ²⁾ Pe timpul războelor civile fiesce care partidă se întăria prin intrarmarea sclavilor, și pe tabulele Ancirane August se mândrește, că el pe lângă promisiunea de a-i ucide a estradat stăpânilor 30,000 de sclavi, cari s'au luptat pentru Sext Pompei.

Numărul sclavilor în raport cu cel al liberilor fiesce că pôte să se determine numai în mod aproximativ. Provinciile în privința acestui raport diferiaú foarte. E probabil, că p. es. în Egipt au fost cu mult mai puțin sclavi ca în Galia. Pe acolo, unde esistău coloni romane, numărul sclavilor era

de-a rindul deosebit de mare. Chiar în Roma numărul sclavilor sigur a fost relativ cel mai mare. Dar calculii diferesc foarte tare. Blair susține, că între alungarea regilor și între dirimarea Cartaginei raportul dintre numărul sclavilor și cel al liberilor a fost cam staționar, dar dela căderea Corintului și până la Aiesandru Sever (146 în. de Chr. — 222 d. Chr.) se viniaú trei în. de un liber. ¹⁾ Dureau de la Malle susține din contră, că raportul dintre liberi și sclavi în an. 476 în. de Chr. a fost 1: 25, în an. 225 în. de Chr. computându-se și peregrinii a fost 22: 27. ²⁾ Bunsen susține, că în an. 5 în. de Chr. sclavii au fost câți și plebeii cetății, adecă 650,000. Dar Zumpt privește numărul acesta de prea mic și susține, că se viniaú doi sclavi pe un liber. ³⁾ Cu mai mare siguritate se pôte susține, că numărul sclavilor a fost cel puțin de patru ori așa de mare ca și cel al sclavelor. După ce nici un sclav nu putea să se căsătoréză cu o liberă, e limpede, că cel puțin patru din cinci sclavi nu puteau să trăiescă nici macar în contubernii.

Sclăvia ca și în Elada, așa și în Roma a fost una din cauzele cele mai de frunte ale corupției morale și ale decăderii irresi-

stibile. Influența, ce o avea sclăvia asupra sclavilor, o esprimă dreptul roman prin distingerea între novii și veterari. Sclavul, care a petrecut un an în sclăvie, era deja un veterar, un usat, și deja și numai din cauza asta representa un preț cu mult mai mic, căci, — ăice dreptul roman, — e foarte greú a îndrepta pe veterar și a-l comoda serviciului stăpânului său celui nou. Neguțătorii se obiănuiaú deci a înșela susținând despre veterari, că sunt novii. Un an de sclăvie era deci de ajuns pentru a strica pe un om așa de tare, cât el ca și ori care marfă usată scădea în preț. ¹⁾

Pe când stăpânii stricaú pe sclavi, pe atunci de altă parte sclavi erau unele cele mai potrivite spre a corumpe moravurile celor liberi. Roma și toate cetățile în urma acestei instituții erau pline de cete de ómeni, pentru cari nu esista motiv pentru moralitate, și a căror singură datorință era ascultare necondiționată de stăpâniilor lor. Cei mai mulți nu sciaú altă considerație afară de temerea de pedepse trupesci. Ei erau pregătiți la aceea, ca să fie folosiți spre tot, ce pôte să prostituéză și să dejoséză pe om. Și pe lângă acestea ei comunicaú des acasă cu stăpâniilor lor și cu pruncii ei și afară de casă cu ómenii liberi. Sclavii erau o adunătură

¹⁾ Inquiry into the state of slavery among the Romans, Edinb. 1830. p. 10. 15.

²⁾ Economie polit. des Romains I. 270 sq.

³⁾ Ueber den Stand der Bevölkerung p. 60.

¹⁾ Sen. de ira 2, 8.

²⁾ Plin. ep. 10, 33. 39.

¹⁾ Dig. 39, 4, 16. §. 3.

ele (naționalitățile) să facă acțiune comună, decât ca fiesce care să se ascundă osebittă în diferitele ungheturi de imbunare ale pașivității. Pe teren constituțional vor pute să se lupte între simpatiile spontane ale acelor, a căror bunăvoință până acum nu pot nici să o câștige prin cersire, nici să o cumpere. Dacă ele sunt așa de tari, cât de tari pretind a fi, atunci ele ușor vor pute cu prilejul alegerilor proxime să trimită în dietă atâția reprezentanți, cât de plângerile lor să pôtă răsuna și parlamentul nostru."

La acestea observă „Vaterland“ :

„Pentru ca să se pôte da credemint onestității acestei declarațiuni, ar trebui, să se adaugă provocarea îndreptată guvernului, ca el să se îngrijescă de liste oneste de alegători și de alegeri oneste. Atunci s'ar fi făcut întâiul paș mult promițtoriu spre o apropiare. Până atunci cele de mai la deal sunt năsip aruncat în ochii străinătății."

Éră „Fejérmegyei Napló“ scrie astfel :

„O rezolvare durabilă, corectă și bună atât a lucrurilor celor mari, cât și a celor mici, este posibilă numai pe baza dreptății, pe calea încrederii și sincerității. Astfel suntem și cu cestiunea naționalităților.

„Iritațiunea din amîndouă părțile; pe de o parte suspițiunea continuă cu pretinse tendențe contrare statului, cari dacă se și comit din partea unor singuratici, nu se pot și nici nu e permis a le arunca asupra publicului întreg; — pe de altă parte maghiarizarea cu forța cu desconsiderarea totală a limbii, a intereselor morale și materiale, a sensibilității și și a pietății poporului, și încercarea unei cuceriri morale în formă de războiă dușmănos, aplicarea continuă de măsuri excepționale și de forță: — acestea sunt calea cea mai nepotrivită spre a cuceri așa numitele naționalități pentru marele nostru scop de stat și național,

Și dacă pe poporul atacat astfel în limba și datinile sale strămoșesci îl mai atacăm de odată și în vechea lui credință și în obiceiurile lui religioase dacă dăm materie și colóre esternă acelei suspițiuni, că legile noastre pentru naționalități sunt numai nise literate mörte, că participarea proporționată a acelor în legislațiune nu o voim și nu o

din națiunile cele mai diferite ale apusului și răsăritului și formaū o societate, în care fiesce care individ contribuia cu păcatele și viciile țării și poporului lui la capitalul corupției morale și împărtășia soților săi vre-o variație încă necunoscută a desfrului. În urma deselor liberării ómenii aceștia adese ori încărungiți în școlă tuturor fărădelegilor se mestecau nefcetat cu ómenii liberi, și cu libertinii aceia se suplinia scăderea, ce o suferise în privința numărului clasa civilor. Libertinii aceștia aduceau cu sine din sclăvie ca o zestre aplicarea spre minciună și fătărie, spre a servi ca uneltă órbă unei voințe străine cu punerea la o parte a oricărui motiv moral ori spre a servi tot așa de orbesce plăcerii proprii. Ei trăiau ca paraziți de ai bogăților, ca mistuitori leneși de ai venitelor publice. Cei mai norocoși dintre ei, adevăc aceia, cari se îmbogățiră, pășiau în locul familiilor patriciane mistuite prin răsbóele civile. Deja pe timpul lui Claudiū a putut să dică un orator, că cei mai mulți dintre cavalerii romanii și fórte mulți senatori sunt coboritori de ai libertinilor, ¹⁾ și pe timpul lui Nero libertinii ocupaseră deja triburile, curiile și cohortele.

(Va urma.)

¹⁾ Tac. Ann. 13, 27.

peritem, — atunci în adevăr că numai noué inși-ne ne putem imputa, că în cestiunea acésta s'a făcut o rană, care nu pôte și nu voesc, să se vindece.

„Dar când eū voesc, ca să mă înțeleg cu cineva, și când voesc, să-mi câștig pe cineva în interesul dreptății și al cauzei drepte, dacă voesc a converti pe cineva, atunci înainte de tóte trebuie să staū cu dînsul de vorbă.

„Acest „a sta de vorbă“ inse pe lângă constituțiune de reprezentanță populară nu se pôte întimpla altcum, decât prin o cooperare proporțională și sinceră în reprezentanță. Acolo, în public trebuie date deslușirile, acolo, pe lângă descoperirea sinceră a neajunsurilor, pe lângă clarificarea deplină a situațiunii, este de a se căuta vindecarea legală și constituțională.

„Numai atunci, când așa numitele naționalități vor fi câștigat deja terenul coréspondentiu în reprezentanța populară, — numai atunci se va deschide calea, care va conduce la rezolvirea salutară a cestiunii naționalităților astfel, cum interesul statului o pretinde.“

În alt număr scrie același organ al partidului popular astfel :

„Presa șovinistă și anume atât pe cea guvernamentală, cât și pe cea independistă și națională într'atâta a consternat-o convocarea conferenței, cât aproape ieșită din minte caută argumente în contra ținerii congresului, și tóte strigă într'un cor, că congresul acolo nu e permis să se țină. Dar de ce nu? Care lege oprește, ca cetățenii patriei să nu se adune într'un sfat, unde să discute modalitatea de a-și revindeca plângerile. Alătura de adunările liberalilor și ale catolicilor are drept de a se întruni și congresul naționalităților, de órece, pe cum nu pôte face deosebire între concetățenii patriei religioase, așa nu pôte nici naționalitatea.

„Întrebă presa șovinistă, că cine i-a însărcinat pe Vasile Mangra, Dr. Ștefan Petrovič, Dr. Emil Gavrița, Nicola Ioximovič, Paul Mudron și Dr. Samo Daxner, ca să-i convoce pe Români, Slovaci și Sërbi la congres. La întrebarea acésta am puté răspunde cu o altă întrebare, anume cine a însărcinat parlamentul magiar, ca să voteze în contra voinței poporului reformele liberale, și prin acésta să aducă țării o mulțime de neajunsuri?

„Dar șovinistii de ce sibiéră așa de tare în contra naționalităților? Se tem dór de congres? De ce afirmă atunci cu atâta emfasă, că idea de stat magiar astădi e atât de puternică, încât nici o agitație din partea naționalităților nu o pôte răsturna?

„Pe de altă parte nisuițele contrare statului, ce le desvóltă agitatorii naționali, tot așa le condamnăm ca și afirmația semi-oficiosului „Nemzet“, că egemonia rasei magiare trebuie susținută chiar și prin persecuții, neîndreptățiri și apăsări. O astfel de gândire nu este cinstită, și un Magiar neînfecat de „alliance israelite“ nu pôte gândi astfel.“

Revistă bisericescă.

Din Patrie.

Diarele din Budapesta aduc scirea, că ministrul de culte Wlassics a îndreptat o circulară către prelații tuturor confesiunilor recercându-i, ca matriculele bi-

sericesci să le închie cu finea lui Septembrie, de órece în 1 Oct. intră în vigoare legea despre matriculele de stat. Totodată poftesce, ca duplicatele de pe matriculele din 1895 să se străpună auctorităților politice concernente încă în decursul lui Octobree și nu după anul nou ca mai înainte.

Roma.

Sfinția Sa Leo XIII a adresat o epistolă către P. Francisc Picard superiorul ordului Augustinian al Adormirii P. C. V. Maria în cestiunea creștinilor din Orient. Pontificele laudă activitatea monachilor pentru reunirea schismaticilor; doresce, ca la orientali să se conserve ritul cel vechiū, și tinerimea să primescă educațiune religioasă coréspondentore. La școléle din Constantinopol, unde propun călugării, se va preda și limba greacă.

Guvernul italian a hotărît, să proclame ca serbătore națională ziua de 20 Sept. întru amintirea înfrângerii trupelor papale la Porta Pia și a ocupării Romei prin trupele lui Victor Emanuel. Foile liberale au lățit scirea, că Scaunul Apostolic prin o notă diplomatică către marile puteri ar fi protestat în contra planului statorit de guvern. Deși aniversara de 25 de ani a răpirii statului lumesc al Papei, ce se va serba în 20 Sept. 1895, este o nouă insultă a Sfințului Scaun, totuși până acum în Vatican nu s'a luat nici o hotărîre de a remonstra în contra acestei insulte.

Ciril Macario, vicariul apostolic al Coptilor, notifică la Roma, că s'au mai convertit 400 de Copti, și că locuitorii orașului Suhag voesc a se întorce toți în sinul bisericii catolice. Acestea convertiri arată, că epistola adresată de Sfinția Sa Leo XIII către Copti are rezultate îmbucurătore.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Guvernul nici după numirea ultimă de magnați noi încă nu-și vede asigurată majoritatea în casa magnaților. Lui „Vaterland“ i-se scrie: „Spre cea mai mare părere de rău trebuie să vè prevestesc un al doilea pairs-schub. În scurtă vreme, încă în luna lui August, au să vină următorele numiri de magnați: Ștefan Inkey (cumnat al fostului ministru de culte br. Eötvös Lorán), I. Sztanhoranszky, Andor Semsey, Frideric Harkányi, un Jankovics și încă un gentry. După ce Harkányi are trei ficiori, și pôte că și frate-séu încă se va cuprinde în numire, acest pairs-schub va aduce politicii bisericesci radicale éráși opt voturi. Șesespredece voturi se adaug deci în regatul Apostolic la politica calvină-radicală, pentru ca la tómnă casa magnaților să pôtă vota aconfesionalitatea.“ Corespondentul dicé, că opoziția creștină din casa magnaților nu va puté să facă altceva, decât „să se abțină în chip demonstrativ dela pertractare și votare lăsând tuturor celor vinovați răspunderea pentru politica acésta.“

Austria.

Br. Chlumecky, președintele parlamentului, a ținut un discurs către alegătorii săi din Znaim, care e vii comentat de presa austriacă. Liberalii se bucură, că în persoana baronului Chlumecky și-au câștigat un șef nou, era social-creștinii îl atacă pentru marea lui aplicare spre semitism.

România.

Unele țiare din România și după ele cele magiare aduc scirea, că în România se concentrează trupe, mai ales la confiniile dinspre Bulgaria. Sub arme sunt chemați și rezerviști bătrâni, cari au luat parte la războiul ruso-romano-turc.

Emisarii rusești provacă pe Bulgarii și Rușii din Dobrogea și din alte părți ale țării, să meargă ca voluntari în Macedonia. Emisarii aceștia ar fi ofițeri rusești îmbrăcați în vestimente civile. Guvernul român ar fi espulsat din țară pe mai mulți străini pentru agitațiunile lor.

„Voința națională” voesc a sci, că se tractează despre un mandat european, în virtutea căruia România ar avea să restabilească cu forță armată ordinea în Bulgaria. Tote aceste sciri ni-se par mai mult senzaționale decât adevărate.

Franța.

Discursurile ținute cu diverse ocazii din partea ministrilor și a unor bărbați de stat francezi doresc mai pe sus de totă îndoala, ca între Rusia și Franța să existe o alianță. Până acum înse lumea nu cunoșce condițiunile, pe lângă cari s'a închiat alianța. Dacă vom da credemint țiarului „Figaro”, condițiunile alianței franceze-rusești sunt foarte stricte. Ori ce ofensă a uneia din puterile aliate se consideră de ofensă și a celeilalte, declararea războiului din partea uneia învolve în sine și declararea din partea celeilalte.

Țiarul american „New-York-Herald” pe baza informațiunii primite dela un amic al ministrului rusec de finanțe Witte scrie, că alianța între Rusia și Franța s'a închiat încă în 1891, dară tactul diplomatic impune, ca condițiunile alianței, care are numai caracter defensiv servind spre conservarea păcii, să nu se publice încă. Tot spre a nu se da publicității înainte de vreme condițiunile alianței, ea nu s'a supus corpurilor legiuitoare spre ratificare.

Rusia.

Deputațiunea bulgară compusă din 8 membri și condusă de mitropolitul Clemente și de președintele sobraniei Theodorow a fost primită în cercurile diplomatice din Petersburg cu rezervă. O apropiare între Rusia și Bulgaria nu s'a putut mijloci, și Rusia cu greu va reîncepe raporturile diplomatice cu principatul bulgar înainte de a se conforma acesta dispozițiilor tractatului de Berlin. Visita deputațiunii bulgare poporul rusec o consideră ca un act de grațitudine a Bulgarilor față de eliberatorii lor, prin acesta înse nu voesc a considera de legal guvernul prințului Ferdinand. Țarul a

primit deputațiunea numai la insistința îndelungată a unora din încreduții săi. El nu a luat nici un angajament față de Bulgaria. De o recunoșcere a prințului Ferdinand ori o fiului acestuia Boris cercurile diplomatice rusești până acum nu vor a sci nimica.

Incoronarea Țarului se amâna până la primăvară.

Foile semioficiose rusești desmint scirile țiarelor „Figaro” și „New-York-Herald” relativ la alianța franco-rusească.

Belgiu.

În 28 Iuliu capitala Belgiului a fost teatrul unei demonstrațiuni mari și pătimase. Guvernul actual dimpreună cu majoritatea actuală voesc, să reintroducă în școli religia ca obiect obligatoriu. Asta liberalilor nu le este pe plac. De aceea ei s'au aliat cu socialiștii și cu radicalii și au inscenat în Bruxelles o demonstrație antigubernamentală și anticreștină. Se țice, că numărul demonstraștilor a fost ca la 80,000. Înaintea conductului au purtat statua libertății îmbrăcată în vâl negru. Demonstraștii strigați neîncetat: „Trăescă libertatea consciinței! Jos cu preoții!” Înaintea locuinței ministrului de culte au strigat: „În furci cu el!”

În vreme ce demonstrația asta a turburat liniștea Bruxellului, foile belgiane au publicat epistola Pontificelui Leo XIII către arhiepiscopul de Mecheln. Epistola acesta este întru tote diferită de demonstrațiunea liberală. Papa îndemna pe catolicii Belgiului la iubire imprumutată, la liniște și la ascultare de legile statului și-i face atenți la pericolul, care-l va aduce Belgiului socialismul, dacă nu vor delătura cu iubire și cu o politică economică cuminte cauzele acelea, cari au dat nascere socialismului.

Correspondințe.

Visag la 26 Iuliu 1895.

Onorată Redacțiune!

„Lasciate ogni speranza,” cetisem mai țilele trecute într'o fœe românească ca refren la Enciclica Preafericitului Părinte Leo al XIII-lea despre unirea tuturor bisericilor. Și ôre ce ar fi mai de folos decât unirea în credință? Acesta o vedem cu toții, numai cât nu o dorim toți, parte din interes, parte din ambițiune. Din interes, fiind că ni-se micșorează venitele, și din ambițiune, fiind că vrem să ponderăm ori să stăpănim fără de a căuta adevărata fericire a poporului și salvarea națiunii.

În aceste țile grele ar trebui, ca tote vederile noastre atât sus cât și jos să fie unite, concentrate întru salvarea noastră pe tote terenurile din ghiarile neîmpăcatului dușman. A nu țice sus una și jos a face alta, a nu face pe Fariseul. Decî ca să nu țică cineva, că ea preot dela sate voesc a-l dascăli, vœ espun obiectul intenționat.

Comuna Visag zace într'o depărtare de Lugoș cam de 17 km și până la anul 1863 era întrégă neunită și avea trei parochii și un capelan. Disensiunile ivite între credincioși și între preoții lor din prea marea lacomie a acestora. — e cauza nazarenismului, — făcură desbinare între frați așa, cât până la anul 1870 cu excepțiunea alor 6—10 familii

toți trecuseră la s. unire dimpreună cu doi preoți. Și cred că mai bine au zgotit-o că a se face nazareni ca cei din Satul-noi.

Al patrulea preot murise. Preotul rămas neunit închiă cu al săi un contract stolar, în sensul căruia respectivul s'a deobligat a îndeplini credincioșilor săi tote funcțiunile pe lângă o remunerare de tot neînsemnată, d. es. de înmormintare 30 cr., de cununie 60 cr. și pentru hotez nimica, tote acestea în speranța de a recăștiga, ce s'a pierdut, și nu fără de temeiu, căci se ajunse până la cifra de 40 din 260 de familii.

În 1893 se cumpără de către consistoriul din Caransebeș dominiul dlu Secoșan din Visag, — de care faptă foarte ne-am bucurat vedând, că n'a cădut în mâni străine, — și numai decât se pun în prospect de a se vinde din acesta locuitorilor trei sute de jugere vacante, la cumpărare înse întâietate au gr. orientaliți, și numai ce va rămâne, vor pute cumpăra și gr. catolicii, ca și cum nu ar fi toți români de același sânge! Nu cei mari au țis-o pe față acesta (?), ci pigmeii.

Au cumpărat, ce e drept, și dintre gr. catolicii și încă mulți, li-se țice înse, că contractele nu le vor primi întârite, de nu vor trece la neunire; decî ômenii, ca să nu-și pœrdă pământul, — de ôrece în 10 ani au să plătescă prețul deplin, făcută și acesta cu socotela, — n'au încetrău, vin cu ômenii de ai curții și-și fac insinuările de trecere.

Și apoi nici cu pășunatul nu merge altcum. Decî cei chemați spre susținerea concordiei și înțelegerii bune în poporul român pună frâu pigmeilor, dacă numai dela ei provine acesta, și să nu samene neghină în poporul până acum liniștit, căci despre ajungerea la rezultatul dorit le pot cu siguranță țice: „Lasciate ogni speranza.”

Liviă Iancu
preot gr. cat.

Internatul Pavelean din Beiuș.

Se avisază On. public român, că tinerii studioși gr. cat., cari doresc a fi primiți în Internat pe anul scol. 1895/96, au de a-și trimite suplicile la Rectoratul institutului până în 20 August a. c.

Condițiunile de primire:

1. Pentru un tiner trebue solvit la lună 12 fl., adecă 120 fl. la an scolastic, care sumă fără întârziare se va răspunde în două rate anticipative, rata primă îndată la primire, a doua cu finea lunii lui Ianuarie. Pentru instrucțiune preste an ca remunerățiune corepetitorilor trebue a solvi câte 1 fl. la lună. Au de a recurge și acei tineri, cari în anul trecut scolastic au fost în institut ca solvenți.

2. S'a făcut dispoziție, ca toți alumnii să aibă vestimente uniforme, drept ce fiesce care trebue să solvescă 32 fl. Suma acesta se va solvi în 2 rate anticipative, adecă 16 fl. la înscriere și alți 16 cu finea lui Ianuarie. Pentru suma acesta fie care alumn va căpeta a) un rind de haîne de iernă, b) alt rind de haîne de vară, c) un căbat de iernă și o pœlărie. Haînele se vor face din pœnură de postav bun tare și fin.

3. Tinerii suscepuți se vor visita la începutul anului scolastic prin medicul Internatului, și cari din punct de vedere sanitar s'ar afla neapți, vor fi ștersi din numărul alumnilor.

4. Fiesce care tiner are să aducă cu sine:

- a) 6 saii cel puțin 4 pœrechi de schimburi albe;
- b) 6 năfrâmi de buzunar și 2 la grumaz;
- c) 1 saltea (sac de paie) cu 4 fețe (lințole) albe de pat și alte 2 de acoperit patul;

d) 2 perini cu 4 fețe și un țol său o paplună;

e) 4 ștergare și 4 servete;

f) 2 părechi de călțuni cu 4 părechi dorapi ori obiele.

Tóte schimburile și vesmintele au să fie însemnate cu grije de acasă cu numele devului respectiv, fiind numele cusut ori scris cu negrăla, ce nu se șterge prin spălare.

5. Are să-și aducă mai departe fiesce care elev 2 pepteni, unul rar, altul des, mai multo 3 perii pentru călțuni și 1 pentru vesminte.

6. Părinții sau tutorii sunt rugați, ca în decursul anului să nu trimită tinerilor bani nici articli de mâncare, cari adese sunt spre daunarea educațiunii și progresului în studii și pot duce la escese și transgresiunii.

Se recomandă comandarea recuisitelor scolastice pe calea superiorității.

Pentru suma de 120 fl. alumnii se vor bucura în Internat de următoarele emolumente:

1. Locuință comodă și sănătoasă provădută cu toate cele de lipsă: A) Încălzit, spălat și luminat. Care înse doresce, să aibă schimburi înăsprite, are de a solvi 3 fl. pe anul întreg scolastic. B) Vipt și anume: a) dejun un pătrar de lapte cald ori supă de chimin; b) prând 3 speci, Dumineca și în sărbători 4; c) cină 2 plese.

2. Medic și medicină pentru morboși.

3. Scaldă de 2 ori la lună în Internat.

Alte informațiuni părinții ori tutorii le vor pute lua dela superiori.

Ioan Butean

Rect. Intern. Pavelcan.

Apel către Preaveneratul Cler român.

Predicele, cari până acum au fost mai bine primite în literatura noastră bisericăscă română, predicele cele mai bine plăcute publicului român, cele mai laudate de toate organele noastre, predicele cele mai dorite de Pr. On. Cler român, predicele neuitatului nostru, a celebrului orator în Domnul adoratului Iustin Popfiu le dau acum P. V. Cler.

Mulți s'au adresat deja atât prin diare cât și privatim la fratele și eredele fericitului Iustin Popfiu, și — de când s'a știut că eu sum concrețit cu aranjarea sub tipariu a acestor predici — la mine solicitând retipărirea predicilor anăruite cândva în „Amvonul”, care împrejurare îmi dă speranță, că acum efeptuind ceea ce atăția doriau, vor ave trecere mare predicele aceste la Pr. On. Cler român atât dincoace, cât și dincolo de Carpați.

Dar eu mi-am desipt și alt scop: anume, locul de repaus al bardului nostru plăcut și al oratorului nostru celui mai mare, care cu elocința sa a câștigat glorie némului său, care cu poeziile sale pline de simț religios și național au înălăcărât atâtea suflete, să nu fie uitat de totul, ași dori, ca din venitul curat — ce l-ași ave — să ridic un monument la mormintul lui în cimetierul gr. cat. din Leta mare. Sum convins, că mulți și din acest motiv se vor îndemua a prenumera aceste predici, ajutorându-mă prin această la scopul, ce-l am.

Având acest scop, cărțile aceste vor fi dedicate memoriei lui Iustin Popfiu, și chiar pentru aceea numai a lui predici le edau; le-am cules toate, câte au apărut cândva în „Amvonul” redigiat de dînsul în un an complet — în 1868 — și început de două ori dar curând intrerupt în anul 1871 și 1881, cât și în alte locuri, ba am scos multe și din manuscrisele lui, cari încă nicăiri nu au fost publicate, cari deci vor fi de totulul tot noué P. V. Cler.

Ași face lucru de tot superfluu, când m'ași pune la lăuda predicele lui Popfiu. P. V. Cler le cunoșce acele bine. Abia este preot, care să nu fie cetit din ele sau să nu fie audit despre ele. P. On. D. preoți știu, că fiecare predică a lui e vistierie — un magazin — de sciintă, prelucrată cu multă sîrguință, cu mare desteritate; în fiecare ord se pôte observa, că și cuvintele cu câtă grije-s alese, și într'adevăr din manuscrisele

lui se vede cu câtă scrupulositate și-a cores ei predicele, întocmai sum scrie Gelasiu (lib. 17 Noct. Atticorum) despre Homer, că lingend ca ursul și-a cores și înfrumșetă versurile; dar vor sci și aceea, că abia sunt pentru public mai plăcute și mai folositoare predici ca și aceste. Eu sper, că toți din On. Cler se vor nisui a poședé predici așa valorose.

Tóte predicele vor fi aranjate în două tomuri. — Tomul I, care se află sub presă, va consta din 32—34 côle tipărite 8° mare, hârtie fină, conținend 48 predici pe 39 Dumineci comune și va apăre cătră finea luné August a. c.

Prețul de prenumărare pentru tom. I. e 3 fl. 20 cr. și 15 cr. porto postal. Pentru România 5 lei 50 bani cu porto francat.

Abonamentele și respective comandez sunt a se trimite dlui A. Todoran librar-editor și proprietariul tipografiei „Aurora” din Gherla—Szamosujvár, care e însărcinat cu tipărirea și desfacerea acestor edițiuni.

Tomul II va conține predici pe sărbători și unele ocașiuni și va apăre în decursul anului 1896, despre ce voiú ave onórea la timpul său a avisa pre P. O. Cler.

Dat Makó (com. Csanád) 1895 la 20 Iuliu st. n.

Iuliu Szabó
capelan gr. cat.

271—1895.

Convocare.

Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, conform §§. 14 și 21 din Statutele Asociațiunii, se convóca în opidul Blăș pe zilele 27 și 28 August 1895 stîlul noú, pe lângă următoarea

Programă:

Martí în 27 August.

Ședința I. cu următoarea ordine de di:

1. Deschiderea ședinței prin presiú la 10 óre a. m. în localul, ce se va designa spre acest scop.

2. Raport general despre activitatea comitetului în decursul anului 1894, dimpreună cu aclusele aceluia.

3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri și anume:

a) pentru esaminarea raportului general pro 1894;

b) pentru esaminarea rațiociniului pro 1894 și a proiectului de budget pro 1896;

c) pentru esaminarea propunerilor comitetului referitoare la modificarea statutelor și

d) pentru incassarea taxelor dela membrii vechi și dela cei, cari se vor înscrie din noú.

4. Însemnarea propunerilor și a eventualelor interpelări.

5. Raportul comisiunii pentru înscrierea membrilor, și

6. Cetirea eventualelor disertațiuni insinuate la timp.

Mercuri în 28 August.

Ședința a II-a cu următoarea ordine de di:

1. Deschiderea ședinței la 10 óre a. m.

2. Verificarea procesului verbal din ședința I.

3. Rapórtel comisiunilor esmise în ședința I.

4. Cetirea eventualelor disertațiuni.

5. Alegerea comitetului și a funcționarilor Asociațiunii pe un period de 3 ani 1896—1898.

6. Defigerea locului pentru proxima adunare generală a Asociațiunii.

7. Dispozițiuni pentru autenticarea procesului verbal din ședința a II-a și

8. Închiarea ședințelor adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni au să fie prezentate presidiului Asociațiunii în scris cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiú, din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 29 Iuliu 1895.

Dr. I. Pușcariú
v.-președinte.

Zacharie Boiú
secretariú.

Avis.

P. T. Domni, cari voesc a participa la adunarea generală a „Asociațiunii”, ce se va ține la 27 August în Blăș, sunt rugați respectuos, să se însinue la subscrisul secretar cel mult până la 25 August, spre a pute înscrie de cuartire.

Blăș, 1 August 1895.

Pentru Comitetul aranjator

Dr. Ales. Pop
președ.

Aurel C. Domșa
secretar.

Convocare.

Adunarea generală a despărțimintului XXXII (Dicio-Sân-Mărtin) al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” se convóca pe 11 August st. n. în opidul Dicio-Sân-Mărtin (Dicsó-Szent-Márton) reședința comitatului Tirnavei micé, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.

2. Raportul subcomitetului despre activitatea sa și despre starea cassei despărțimintului dela adunarea generală încóce.

3. Esmiterea comisiunilor pentru vederea raportului și a cassei, pe cum și pentru înscrierea membrilor noi și incassarea taxelor dela membrii noi și vechi.

4. Disertațiuni.

5. Designarea delegaților la adunarea generală a „Asociațiunii transilvane” din est an.

6. Defigerea locului ținerii adunării generale proxime.

7. Eventuale propunerii.

8. Închiderea adunării.

La această adunare se invită toți membrii ordinari și ajutatori de pe teritoriul acestui despărțimint compus din cercurile politico-administrative a Dicio-Sân-Martinului și Ernótului, pe cum și toți iubitorii de prosperarea în cultură a poporului român.

Dicio-Sân-Mărtin la 15 Iulie 1895.

Vasile Zehan
director.

Simeon Căluș
secretar.

Noutăți.

Stațiuni docentale s'au curentat în diecesa Lugosului cu terminul 20 August 1895:

1. *Bărbătenii superiori* cu emolumentele: Salariú de 300 fl., lemne de foc și cortel.

2. *Coroiescenii Vulcan* cu emol.: Salariú de 300 fl., 3 orgii cubice de lemne de foc și cortel cu grădină de legumi.

3. *Iscronii* cu emol.: Salariú de 300 fl., 3 orgii cubice de lemne de foc și cortel cu grădină de legumi.

4. *Petros* cu emol.: Salariú de 300 fl., 3 orgii cubice de lemne de foc și cortel cu grădină de legumi.

5. *Lunca Cernéi* cu emol.: Salariú de 300 fl., 12 metri cubici de lemne de foc, interesele obvenitoare după imprumul național de stat și cortel cu grădină.

6. *Beba* cu emol.: Salariú cantor-docental de 300 fl., lemne de foc și cortel.

Convocare. Abiturienții din 1885 al gimnasiului din Blăș sunt invitați la o convenire colegială în Blăș pe ziua de 27 August n. a. c. A. C. Domșa.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Instituțiunile calvinesci în biserica românească din Ardélú.

G.

Modulú alegerii mitropolitului.

(Continuare.)

Desvoltarea modulului de alegere a mitropolitului nostru dela s. unire încóce. Cândú la anulá 1700 d. Chr. amú primitú s. unire cu biserica Romei, biserica nóstrá din Ardélú era încárcată de instituțiunii calvinesci.

Unele din instituțiunile aceste avéandu-și originea în biserica apusaná, puteau rămáne și mai departe în biserica nóstrá încátú nu furú alterate în esența lorú de cátrá calvini, fiindúcă despre nici o instituțiune apusaná ca atare, nu se póte díce, cá vatémá principiile de dreptú ale Pravilei, încátú principiile aceste suntú o consecință practicá din principiile de credință. De aceste se ținú de pildá: *farurile protopopesce și unele drepturi de jurisdicțiune ale proto-popilorú.*

Alte instituțiunii asemenea de origine apusaná furá în mare măsurá acomodate principiilorú de credință calvinesci, și în forma acésta au trecutú în biserica românească. Aceste nu puteau rămáne și după s. unire fără a fi supuse unei purificáři, prin care elementele calvinesci să se delature de pre ele. Între aceste întâiú și mai întâiú vine a se numéra *sáborulú mare.*

De a treiú clasá se ținú instituțiunile acele, cari erau curatú calvinesci. Aceste în forma de mai înainte nu mai puteau rămáne după s. unire la nici o întimplare. Cea mai însemnatá instituțiune de genulú acesta a fostú *modulú alegerii mitropolitului.*

Instituțiunile de categoria acésta sau trebuiau cassate cu totulú, sau aduse celú puținú în esență în armonie cu Pravila.

Cine să facá înse lucrulú acesta în biserica nóstrá?

Clerulú preste totú vorbindú, pre timpulú cândú s'a întimplatú s. unire, era așa de ignorantú, câtú mai cá putemú díce, cá elú nici nu era capabilú a deosebi, cá ce este în biserica nóstrá în armonie cu Pravila, și ce e calvinescú. Și așa dela clerulú nostru nu se putea în privința acésta aștepta nimicú.

Eraú înse alți factori, cari puteau să îndeplinescá lucrulú acesta, anume: curtea împératéscá din Viena și s. Scaunú Apostolicú alú Romei, cu cari biserica nóstrá ajunsé în unú contactú intimú prin s. unire.

Ce aveau dará să facá acești doi factori spre a aduce modulú constituirii mitropolitului nostru în armonie cu Pravila?

Întaiú și mai întâiú arú fi trebuitú să dispuná, ca mitropolitulú nostru să fie alesú de unú sinodú de arhieréi, așa precum prescrie Pravila.

Asta înse nu era cu putință, deórece sub domnia împératului Austriei Românií nu aveau decâtú unú singurú arhieréu, și acela era mitropolitulú nostru. Afará de domnia austriacá erau ce e dreptú, arhieréi români, înse aceia nu erau în comuniune de credință cu noi, érá curtea din Viena chiarú și cândú arhieréii aceștia ar fi fostú de o credință cu noi, nu era aplicatá a le permite nici unú dreptú cu privire la constituirea mitropolitului nostru, deórece erau supuși unuí statú străinú.

În imperiulú austriacú mai erau arhieréi grecesci uniți, cárorá adunați în sinodú curtea vienesá le-ar fi pututú da dreptú cu privire la constituirea mitropolitului nostru. Asta înse ar fi fostú o greșálá politicá din partea curții din Viena, prin carea póte cá ar fi stricatú totú, deórece clerulú românescú, care până atunci se bucura de dreptulú de a-și alege pre mitropolitulú, s'ar fi disgestatú de s. unire, védéndú cá dreptulú acesta și-l'a pierdutú, și a trecutú la nisce arhieréi de sânge și de limbá străiná.

Totú din motivulú acesta curtea din Viena n'a pututú fi aplicatá nici la aceea, ca să dispuná alegerea mitropolitului nostru prin unú sinodú de arhieréi latiní și supuși austriaci.

Și așa putemú să dícemú, cá nu era cu putință mai cu samá din motive politice, ca după s. unire mitropolitulú nostru să póta fi alesú după prescriesele Pravilei în unú sinodú arhierescú. Din punctulú acesta de vedere o acomodare depliná la principiile Pravilei era cu neputință.

Ce era dará de făcutú?

Pravila poftesce alegerea arhieréilorú éráși prin arhieréi în sinodú. Din ce motivú înse o poftesce acésta Pravila?

Din motivulú, cá principiulú anticú bisericescú întemeiatú pre însași credința creștiná poftesce, ca nimeni să nu se înalțe în bisericá la trépta episcopéscá fără întervenirea puterii episcopesci.

Pravila, ce e dreptú, determinézá prin legi esprese modulú

întervenirii acesteia. Modulú acesta înse nu este o dogmá de credință nealterabilá. De unde urmézá, cá dacá din o causá sau alta, în unú locú sau altulú, din motive juste, modulú acesta nu se póte practica, se póte alerga la altulú sau póte fi suplinítú prin altulú.

Acum, după s. unire toți mitropoliții nostri au căpétatú confirmarea dela Pontificele Romei. Întimplându-se confirmarea acésta nu se póte díce, cá mitropoliții nostri furú după s. unire constituiți fără întervenirea puterii episcopesci. De unde confirmarea acésta din partea Pontificelui Romei după s. unire a suplinítú alegerea mitropolitului nostru prin unú sinodú de arhieréi.

Din cauza acésta curtea din Viena în purificarea modulului constituirii mitropolitului nostru s'a mulțamítú cu confirmarea lui de cátrá Papa.

Prin confirmarea mitropolitului de cátrá Papa s'a făcutú deci în o privință destulú dreptulú bisericescú chiarú și orientálú.

Ce să se întimple înse cu datina, cá mitropolitulú nostru să fie alesú numai de clerú?

Datina acésta nu era în armonie nici cu Pravila, nici cu praesa anticá bisericéscá. Cáci după Pravilá mitropolitulú se alege de arhieréi, érá după praesá anticá de clerú, poporú și arhieréi.

Deci una din dóuó. Sau datina acésta trebuia să se caseze cu totulú ca o datiná contrariá Pravilei, sau să se dea dreptú de votú și poporulú alátura cu clerulú, prin ce s'ar fi întrodusú în biserica nóstrá praesa anticá bisericéscá.

Dacă acum curtea din Viena ar fi cassatú datina alegerii mitropolitului nostru numai prin clerú, atunci ar fi trebuitú să urmeze în loculú ei denumirea regéscá a mitropolitului. Prin așa ceva curtea éráși nu puținú ar fi înstráinatú mai cu samá clerulú românescú dela s. unire. A fostú deci o politicá bine chibzuitá din partea curții împératéscé din Viena, cá cu ocasiunea sîntei uniri n'a cassatú dreptulú acesta alú clerului.

Estinderea dreptului electoralú și la poporú întimpina asemenea destule greutăți.

Cáci mai întâiú poporulú avea culturá de totú puținá, câtú nu era la nici unú casú consultú, a-i da deodatá unú dreptú așa momentosú, în deprinderea cáruia nu trecuse încă prin nici o școlá.

Afără de aceea după împrejuráři bisericesci de atunci, cu totulú diverse de ale timpurilorú antice, estindéndu-se diecesa bisericii românesce preste totú Ardélulú, poporulú numai prin reprezentanți își putea deprinde dreptulú seú la alegerea mitropolitului. Reprezentanții aleși de poporú pentru sinodulú electoralú la totú casulú trebuiau să fie bărbați inteligenti și de culturá superiórá poporului agricolú. Atari bărbați înse poporulú românescú din Ardélú pre acele timpuri nu avea, putemú díce, de locú. Și așa și din motivulú acesta era cu neputință a întroduce în biserica nóstrá datiná anticá bisericéscá, ca și poporulú să participe la alegerea mitropolitului.

La aceste mai adaugemú numai sentimentele aristocratice ale curții din Viena, cáreia nu putea la nici un casú să-i conviná unú modú așa democraticú la constituirea mitropolitului nostru.

Ponderándú toate împrejuráři aceste, nu e mirare, cá curtea din Viena și după s. unire a lásatú clerului românescú din Ardélú nejmignítú dreptulú de a alege pe mitropolitulú, și nici nu l'a cassatú, nici nu l'a amplificatú dándú și poporulú dreptú de votú.

Era înse în dreptulú și praesa bisericii răsáritului unú punctú tare favorabilú curții din Viena. Punctulú acesta ere praesa legalá, ca sinodulú arhierescú pentru scaunele episcopesci să candideze trei persoane, dintre cari apoi împératulú avea dreptú a denumi pre una. Praesa acésta orientálá era intru atáta mai favorabilá curții din Viena, decâtú praesa calviná de a alege numai o singurá persoaná, încátú libertatea ei de a denumi pentru scaunulú mitropolitanú era mai mare, cândú putea alege dintre trei persoane pre orí care, decâtú atunci, cândú era legatá de una singurá.

Pre lângá aceea curtea din Viena putea întroduce în biserica românească din Ardélú praesa, ca sinodulú electoralú să candideze trei persoane pentru scaunulú mitropolitanú, dintre cari apoi împératulú să albá dreptú a denumi pre orí care, cáci era o datiná curatú orientálá. Și dacá clerulú ar fi murmuratú împotriva ei, i-se putea dovedi fórte ușorú, cá prin aceea nu se întroduce în bisericá nimicú străinú de dreptulú și praesa orientálá.

Și în adevérú! Curtea din Viena a și întrodusú praesa acésta încă de timpuriú, și nu ne este cunoscutú, cá dórá clerulú ar fi remonstratú în contra ei. ¹⁾

¹⁾ O praesá analogá a întrodusú curtea din Viena și la rom. catolici

Pracsa acésta este momentul celú mai însemnată, ba putemă dice, uniculú momentú de valóre introdusú dupá s. unire în modulú alegerii mitropolitului nostru.

Celealalte schimbări, cari dela s. unire până astăzi s'au mai întâmplatú în modulú alegerii mitropolitului nostru, nu atingú de locú esența lucrului, ci suntú numai nisce schimbări, prin cari modulú alegerii mitropolitului nu a devenitú nici mai bunú, nici mai rău.

O atare schimbare este de pildá aceea, cândú dupá înființarea mănăstirii basilicilor din Blășu, călugării basilici au căpătátú fiecare votú virilú la alegerea mitropolitului. Mai departe cândú s'a fundatú capitulul de canonici din Blășu, asemenea fie care canonicú a căpătátú votú virilú, érá dreptulú călugărilor basilici s'a restrinsú la unú singurú votú, ce-lú are superiorulú mănăstirii, și dóuë voturi, cari le au profesorii preoți dela institutele de învățămîntú din Blășu ca următorii ai basilicilor.

S'au întâmplatú dela s. unire încóce schimbări afundú tăiatóre, amú puté dice radicali, în relațiunile esterne ale bisericii noastre. O atare schimbare a fostú de pildá reactivarea mitropoliei de Alba-Iulia cu înființarea celorú dóuë episcopate sufragane de Gherla și Lugoșú, și scóterea diecesei de Orade de sub jurisdicțiunea primatului dela Strigonú și supunerea ei sub jurisdicțiunea mitropolitului de Alba-Iulia.

Tóte schimbările aceste inse au trecutú preste modulú alegerii mitropolitului nostru fără a-lú schimba câtú de puținú, cu tóte că schimbarea, saú mai bine dísu acomodarea lui dupá relațiunile schimbate ale bisericii óreși cum se impunea de sine.

Regularea, saú mai bine dísu perfecționarea modulú alegerii mitropolitului nostru rămáne deci și de aci încolo o cestiune deschisá.

Însuși Maiestatea Sa împératulú și regele nostru apostolicú a recunoscut'ó acésta prin decisiunea s'a prea înaltá dela 12 Decembrie 1850, prin carea a aprobatú întrégá lucrarea comisiunii emise în cauza restaurării mitropoliei de Alba-Iulia și a fundării celorú 2 episcopate sufragane de Lugoșú și Gherla. ¹⁾

din Ardelú, ca în casú de vacanță a scaunului episcopescú o conferință de mai multí bărați candida pentru scaunulú episcopescú 3 persoane, dintre cari apoi împératulú alegea pe una. Pracsa acésta a esistatú până la anulú 1767. Vehring »Kirchenrecht« pag. 155.

¹⁾ Comisiunea a statú din: Primatele Ungariei Ioanú Scitovskiy, epi-

La capetulú protocolului comisiunii acesteia cu privire la pro vederea scaunului mitropolitanú și a celorú dóuë episcopate sufragane cetimú urmátórele:

„Mai încolo unanima părere a Conferinței se concentrează întru aceea, că denumirea mitropolitului, precum și a celorú doi episcopi dela Gherla și Lugoșú până la fiitóreca cândúva în viitórele casuri regulațiune, să atárne nemijlocitá dela Maiestatea Sa împératulú.“ ¹⁾

Din aceste se vede, că pre cândú fu reactivatá mitropolia noastră de Alba-Iulia, însuși guvernulú austriacú din Viena era convinsú, că modulú constituirii mitropolitului nostru are lipsá de o regulare. Ba guvernulú austriacú a recunoscutú și aceea, că modulú implierii scaunelorú episcopesci sufragane prin denumirea regescá nu coréspunde dreptului și pracei bisericii răsáritulú. De aceea a rezervatú dreptulú denumirii regesci numai „până la fiitóreca cândúva în viitórele casuri regulațiune.“ Regularea nu póte să fie decâtú în înțelesulú dreptului și pracei bisericii răsáritulú.

Durere, că de atunci a trecutú mai o jumétate de véctú, și factorii competenți nu au sulevatú și urgitatú resolvarea cestiunei prin regularea modulú constituirii mitropolitului și a episcopilorú, și aducerea lui în armonie cu Pravila saú pracsa anticá bisericescá.

În timpulú acesta lungú de mai o jumétate de véctú au fostú și timpurii favorabile regulării acesteia, cândú sulevarea și urgitarea desigării cestiunii ar fi avutú și efectú.

Astăzi inse puține prospecte suntú pentru așa ceva, câtú suntemú buní bucuroși, că nu ni-se atacá și dreptulú primitivú alú clerului ardelénú de a contribui și elú cu votulú seú la constituirea mitropolitului.

Pentru aceea inse totuși toți factorii competenți din biserica noastră suntú datorii a suleva cestiunea, și și dacá nu vomú puté obține totú în împrejurările, în cari trăimú, va fi de ajunsú, dacá din modulú alegerii mitropolitului se vorú delatura baremú scáderile cele mai mari.

(Va urma.)

scopulú Oradei marí Vasiliú Erdélyi, ministrulú austriacú de interne Dr. Alexandru Bach, ministrulú de culte conte Thun, consiliarulú ministerialú Eduard Bach, și consiliarul de secțiune Privitzer. »Aete sinodali« de I. M. Moldovanú t. I. pag. 195.

¹⁾ Totú acolo pag. 196.

Mărgeaua Gialmarei.

Novelá de Laicus.

(Continuare.)

„Allah akbar!“ se auđi o voce puternicá, pe carea o urmará mai multe altele cu strigátul îndatinat „Allah, Allah!“ Apoi cu o sáriturá de tigrú șeicul trecu zidul și ajunse în curte învîrtind íataganul în jur de sine. Servitorii rěmași acasá nu i-se puturá opune, căci însoțitorii lui încá erau deja lângá el. Blanca aprinse repede semnalul de foc și apoi svirli fáclia între Beduinii și porni spre casá. Era inse prea târđiú! Calea era ocupatá de Beduinii, cari se înmulțiau tot mai tare. Cei doi servitori rěmași acasá aveau să se lupte acum cu un număr de trei ori mai mare de dușmani. Susana legatá de mâni și picioare era ghemuitá într'un colț al curții. Alți Beduinii grábirá spre pórtá și o deschiserá.

În momentul acesta se auđi tropotul unei mulțimi de căláreți. Servitorii erau cât pe aci, să credá, că sunt chasseuri africani; dar curénd furá cuprinși de spaímă, când îi auđirá vorbind arabesce.

Până aci tóte merserá bine. Dar trebuia rápitá Blanca, pentru care se făcuse atacul acesta. Lucrul acesta inse nu era chiar așa de ușor, după cum s'ar fi cređut. Blanca apucase în mână un pumnal și lovia cu el în drépta și în stînga. Zădarnic se încercase Omar, să-i prindá loviturile în burnusul seú: pumnalul îl strápunse și-i pē-

trunse în mână. Sânge cald îi isbucni din raná, fără ca să fie putut face ceva. Deodatá inse își apucá burnusul și-l svirli preste Blanca și în acéstá învámășalá îi prinse brațul întrarmat, o apucá apoi în brațe și o duse afará, unde erau caii. Aci o puse pe șeaua calului seú, și doi Beduinii o ținurá, până ce încálecá șeicul. Omar lovi apoi calul preste pánțele cu scărițele, și acela porni în galop spre pustie. Toți Beduinii erau în urma lui. Nu trecuserá decât câteva minute, și ferma era liniștitá. Cei doi servitori zăceau rániți lângá zid, și la lumina semnalului de foc se vedea un tablou pustiu și plin de sânge.

De odatá cu depártarea lui Omar amúțirá tóte și în jurul fermei dlui Norbert. Preste tot nici chiar proprietariul fermei nu scia, ce să ținá despre atacul Beduinilor. Adevérat că ei sbieráú după dattina lor trezind din somn tótá împrejurimea, și se auđiau chiar și pocniturii, dar Norbert nu vedea nicáirií focul vre-unei pușcáturii. Aceea încá e adevérat, că unii din vecini venind în ajutoriul lui erau cât pe aci, să puná mână pe câțiva Beduinii, dar aceia o tulirá la fugá în ruptul capului. Larma asta ținuse câtáva vreme, și la ferma lui Norbert se adunaserá vre-o dóuăzeci de Europeni. Aceștia apoi și cu servitorii lui Norbert ar fi putut sdrobi fórte ușor pe Beduinii, cari erau numai o mână de ómeni. Aceștia inse sciau așa de bine, să-și ascundá micul

lor număr, cât multá vreme se credea, că sunt o mulțime mare, și acésta pentru că acum erau într'o parte, acum într'alta. Îndatinatul sbierat se prefácu de odatá într'un sunet straniú. Se vede, că era un fel de semn, căci nu mult după aceea Beduinii o luará la fugá, și tropotul produs de copitele cailor se auđia din ce în ce tot mai departe. Cei din fermá tot nu cutezau, să-i urmárescá, până véđurá la lumina lunii, cum mica cétá de Arabii galopa repede mai departe.

„Dar dle Jocerau, privește, la ferma noastră încá e semnalul de foc,“ díse de odatá un servitor atingénd pe stápanul seú pe umér.

Când Jocerau véđu flacára, rěmase pe o clipá ca și trásnit, apoi venindu-și în orí o luá la fugá spre fermá fără de a pronunța vre o vorbá. În creerul lui se esplica acum tótá manevra Arabilor. El pricepu îndatá, că tot atacul îndreptat asupra proprietáții lui Norbert a fost o apucáturá spre a-l atrage într'acolo lásându-și averea fără pazá. Ceea ce inse îl neliniștia și mai mult, era, că cu tot semnalul de atac tóte erau în depliná liniște. Nu se auđia nici o pușcáturá, nici un strigát. Și liniștea acésta nu putea să însemne altceva, decât o învingere a Arabilor. Și tot gândindu-se la acestea, înainte prin câmpul luminat de luná fără de a díce un singur cuvînt. Servitorii fugiau în urmá-i și după ei și cefalalți Europeni. Și în acéstá liniște a noptii nu se auđia nici o vorbá, căci toți sciau gravitatea momentului, ci se

aușia numai răsufierea grăbită a celor ce fugia, și loviturile armelor.

Când Jocerau ajunse la fermă și vedu pórta deschisă și parapetele din prejur nimicite, îl cuprinsse gróză. El mai vedu pe cei doi servitori căduți lângă zid într'o baltă de sânge, și cuprins de desperare își lovi fruntea cu pumnii și-și smulgea pèrul și barba încăruntită erumpènd într'un vaiet sfâșietor. Nimeni nu dicea nimic. Toți Europenii, cari avură deja ocaziune, să admire curajul și bravura lui Jocerau, stând acum răzimați de puscile lor, respectau durerea acestui om, care în momentul primejdiei și-a uitat de avutul său spre a sări în ajutorul deapropelui: — și acum tot, ce iubea, tot, pentru ce muncise jumătate din viața sa, tot se părea nimic de odată.

Burnusul ultimului Arab dispăruse de mult în pustie, pe când Jocerau încă tot sta răzimat de un stîlp smulgèndu-și pèrul și plângènd cu durere.

Atunci se aușiră de odată tropote de cai, cari se apropiau în fugă mare, și sgomot de arme și signalul trémurător al trompetei răsuna dinspre ferma lui Norbert. Și în clipita următoare dinaintea măieristii lui Jocerau se opri o colonă de chasseuri africani. Spuma, cu care erau acoperiți caii, și furnăitul sèlbatic era o dovadă a grabei, cu care au venit. Cu tóte acestea la ivirea lor Jocerau fu cuprins de furie.

„Vedeți, ce ați făcut?“ le duse el în ton aspru. „Vè fac răspunđitori înaintea lui Dumnezeu și a împèratului pentru pierderea, ce am îndurat! Dvóstre trebuia să stați aci și să păziți coloniile, nu atunci, când dușmanul e numai de o împuscătură, să ședeți cale de patru óre și să vè frigeți beefsteacul! Să știți, că am, să mè plâng până la camera deputaților, și dacă nu, chiar până la împèratul! O, sermană soție, scumpă copilă!“

Comandantul colónei vedea, că Jocerau avuse dreptate când cu temerile sale. De aceea acum nu-i răspunse nimic, ci cerca tóte chipurile de a afla pe atacători. El trimise repede un sergent cu patru soldați spre tabèra Beduinilor. Ei se întórseră înse în scurt cu răspunsul, că din tabèra Beduinilor n'a mai rămas nici o urmă. Într'acestea mai sosise o colonă de chasseuri. Ei viniau dela ferma lui Norbert, unde nu aflară nici

un Beduin, și unde li-se spuse, că tot atacul a fost îndreptat împotriva lui Jocerau.

Și chasseurii sosiți mai pe urmă încă au fost întimpinați de Jocerau cu aceleași cuvinte. Din partea lor coloniștii încă diceau, că s'ar aștepta la un mai bun scut dela comandantul frontierii.

Scociorind în vremea acésta unii dintre coloniști prin curte și casă, aflară pe Susana, o deslegară de mâni și picioare și-i scóseră scălnșul din gură. De asemenea și medicul trupelor sosit și el cu chasseurii vizită pe cei doi servitori, cari erau plini de rane. Starea lor nu era desperată, ranele nu erau de loc grele. Ceea ce era mai rău, era dóră aceea, că perduseră mult sânge.

Jocerau vedèndu-și soția se mai liniști puțin, și împreună cu el și ceilalți priuseră nouè sperări. Mai cercară apoi odată prin casă și curte spre a afla și pe Blanca, dar totul era zădarnic. Din cercetările, cari le făcură, se vedea, că Beduinii nu intraseră de loc în casă, căci acolo tóte erau în starea de mai înainte. Într'un târziu găsiră pumnalul, ce-l avuse Blanca, și Susana îl recunoscu. Se mai află apoi un petec rupt, despre care Susana spunea, că e din halna, cu care fusese îmbrăcată Blanca. Alceva nu se mai descoperi. Și nici mamă-sa nu scia spune alceva, decât că a vedut-o tot lângă ea, până ce a dispărut odată în tulum.

Din urmele acestea puține se deducea în sfârșit totuși, care a putut fi sórtea Blancei. Nu mai încăpea nici o fudoelă, că fusese răpită de șeic pentru frumșeta ei.

În urma acestora locotenentul, care comanda preste chasseuri, porunci, să pornescă cu toții în urma Beduinilor, cari încereți în mulțimea lor a bună samă vor fi mers încet, și astfel nu vor putè fi chiar așa de departe. Adevèrat, că luna lumina ca ziua, dar la lumina ei palidă și dubie ar fi fost cu greș, să se distingă caii negri și burnusele albe, chiar dacă acele ar fi fost încă în cercul vederii.

Chasseurii plecară deci pe urma Beduinilor și în curènd și dispărură în pustie. Bietul Jocerau nu punea nici o sperare în urmărirea acésta.

Rînd pe rînd apoi coloniștii părăsiră ferma lui Jocerau, unde și așa nu puteau face nimic.

Nu mult după aceea sosiră toți soldații

disponibili din legiunea străină. Jocerau nici nu-i băgă în samă. El intrase în odaie spre a se tângui împreună cu soție-sa asupra sorții nefericitei Blance.

Așa soldații numai dela servitori putură să afle ceva despre ceea ce s'a întimplat. După cãtva timp soldații plecară mai departe. Lor nu le trecea prin gând, să mèrgă în pustie, și așa tãbòriră în locul, unde fusese mai înainte lagèrul Beduinilor. Preste câteva óre se întórseră și chasseurii fără nici o ispravă, și astfel porniră cu toți érași în fort.

(Va urma.)

Bibliografie.

La tipografia seminarială se află de vîndare:

Otocolul cel mic edit. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu calcăt de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu Pentecostariul costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Euchologiu

edițiunea a doua, revèdută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în negru și roșu. — Prețul nelegat fl. 2.80, érá legat în piele tare fl. 3.80.

Introducere în s. Scriptură de Dr. Victor Szmigelski. Partea I. 40 cr., partea a II-a 60 cr., partea a III-a 80 cr., la oaltă 1 fl. 50 cr.

Istoria universală bisericească de Dr. A. Grama. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Cestiuni

din

dreptul și istoria bisericeii românesce unite, studiu apologetic din incidentul invectivei „Gazetei Transilvaniei“ și a dlui Nicolai Densușan asupra Mitropolitului Vancea și a bisericeii unite. Partea I. 272 pag. 8°. Prețul 70 cr. — Partea a II-a 400 pag. 8°. Prețul 1 fl. Ambele părți expedate franco 1 fl. 85 cr.

Editor și redactor răspunđitor:

Dr. Victor Szmigelski.

Cu deosebită stimă cutezú a încunoscînța pre Veneratulú Clerú greco-catolicú, că precum și până acum iaú asupra-mi gătirea de

iconostase, amvóne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelorú, în ce privesc lucrul de mèsariu și de sculptorú, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icóne sánte, dimpreună cu aședarea acelorú obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescú cu plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigatú recunóscere deosebită, și tóte mè îndreptățescú la sperarea, că Veneratulú Clerú mè va împártăși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritú renumele celú bunu, care mi-l'am câștigatu până acum.

Prin tarifulú de zone dispărèndú depártările, prin acésta capacitatea de concurință mi-s'a mărítú.

Rugându-mè pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 10 Ianuariú 1892

cu deosebită stimă

Carolú Müller,

auritorú și fabric. de recuis. bisericescú.

(7) 25—?